

Лемко

РІК I.

Ч. 11

Львів, 1-го червня 1934

Виходить двічі в місяць.

Адреса: Львів, Руська 18. Тель. 57-90.
NASZ ŁEMKO, LWÓW, RUSKA 18.

ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Річно 3 зол., Піврічно 1.80 зол., Чвертьрічно 1— зол.
ЗАКОРДОНОМ: Річно 1 ам. дол. або рівновартість.

Риманівщина на фронті культурно-освітньої праці

Дня 10. травня п. р. відбулася в Риманові **Рідношкільно-господарська Анкета**. Нараду відкрив адвокат Ол. Хоміцький. У своїй промові підчеркнув значення цеї історичної наради в життю не лише Риманівщини, але й усієї Лемківщини. Зі Сянока прибули на нараду відпоручники „Рідної Шcoli“ й „Сільського Господаря“. Всіх присутніх було 36 осіб, представників дооколичних лемківських сіл. Виголошено реферати про „Рідну Школу“ й ухвалено підписати збірну позичку „Рідній Школі“. Рішено також закладати по селах кружки „Рідної Школи“ та взагалі взятися енергічно до культурно-освітньої праці в Риманівщині. Приявні селяне-лемки видвигнули між іншим пропозицію, щоб заангажувати (покликати) до культурно-освітньо-господарсько-організаційної праці окремого інтелігентного чоловіка, який по черзі обіздив би села риманівської округи, давав відчiti, вчив та освідомлював народ, спрагнений ясної Правди по довголігній чужосторонній баламуті, організував хори, аматорські гуртки, тощо. Щоб удержати такого просвітнього організатора, Отці Парохи згодилися добровільно давати йому по черзі харчі (іду) й помешкання. Кромі того, вибрали з пяти осіб окремий Комітет, якого завданням є робити старання дістати на ту так потрібну акцію, поміч в лемківських українських товариств за морем.

На анкеті порушено ще багато пекучих справ, як справу лемківського букваря, торговельної кооперативи в Риманові та прочі.

Представник „Сільського Господаря“ виголосив реферат на господарські теми. При кінці Анкети розвинулася жива й річева дискусія.

Ця важлива, історичного, перело-

мового значення Анкета закінчилася відспіванням українського Національного Гимну „Ще не вмерла“...

Може якраз в щасливу пору зачала Риманівщина заходом своєї живої рухливої інтелігенції, а за нею підуть інші округи лемківської земщини? Крайня пора скидати кайдани темноти й назадництва! Тому вперед, до праці! (М. Н.)

Катруся Сімків.

ЛЕМКІВЩИНО МИЛА!

Усіхнуся я до горах,—
Кучерявими стежками!
Розіллюся я по ріках —
Золотими пасемками!
По холоднім вітру вінком
Постелюся, наче мрія...
А по лісі чорнобровім
Розквітнуся, — як лелія...
І забуду люте горе —
Лемківщино мила!
Заколишу в красі твоїй,
Що тебе вповнила:
Мідним ранком розпашила,
Квітним сонцем згомоніла —
І росою дорогою — і зорею
Вечірною
Заквітчала, умаїла...

Закарпатська Україна дістане автономію

В Ужгород приїхав чеський міністр загр. справ др. Бенеш дня 3. травня цр. Він виголосив велику промову, в якій обговорив справу Закарпатської України. Бенеш заповів, що Закарпатська Україна в найближчому часі дістане автономію.

Лемківський Музей в Сяноці розростається

Музейне товариство „Лемківщина“, що кінчила третій рік свого існування, може похвалитися справжніми успіхами. В квітні 1934 р. нарахувало воно вже 4065 експонатів, у тому дійсних каталого-вих чисел 2260, решта дуплікатів. У порівнанні з минувшим роком зборка музею збільшилась на 659 чисел, у тому цінні образи із сіл Рихвалд (Горлиця), Новосільці, Довге (Сяніччина), Хревт (Ліщина), кремяні топірці з Полонної та Пелні і бібліотека по бувшім парохові Маластова, о. Менцінським. Музей нараховує такі відділи: книжки 292 т., ікони 74, документи УНР 90, старі документи 1442, нумізматика (старинні гроши) 351, вишивки 127, писанки 100, медалі 30, українські паперові гроши 30, загальна збирка 124. Підручна наукова бібліотека музею збогатилася цінними дарунками Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові, Українського Інституту у Варшаві та редакції „Літопису Червоної Калини“. Дня 25. квітня відівала наш музей референтка музеїнцтва з міністерства віроісповідань та публичної освіти др. Ядвигі Пшеворська.

Німецькі жиди розбрилися по широкому світі

В Ліондоні радять окремий комітет з рамени Ліги Націй для справ утікачів з Німеччини. Комітет обчислив, що в грудні 1933 р. було 59 і пів тис. жидів-утікачів з Німеччини, а в квітні цр. було їх 65.200 осіб. З того 21 тис. перебуває у Франції, 10 тис. в Палестині 3500 в Чехословаччині і вкінці не мінули й Польщу та прибули в досить показнім числі, бо аж 8 тисяч!

Зелені Свята й наш народ

Між нашим народом по світовій війні виробився звичай, що в гарне, весняне свято Зелених Свят (на Лемківщині денеде зовуть його — „русаля“) йде народ процесіями на могили бувших українських вояків, що впали в нерівній боротьбі за волю України.

Ще далеко перед війною розвивалися гарно на Галицькій Україні руханкові товариства „Січі“ й „Соколи“. З тих то товариств (подібно, як з польського передвоєнного „Стшељца“, яким керував Пілсудський) виросла пізніше потужна армія Української Держави.

Українські Січові Стрільці (Усуси), що повстали із „Січей“ та „Соколів“, боролися ще за Австрії в Галичині з москалями. Найбільше вславилися на горі Маківці у Карпатах.

Дня 1. листопада 1918 р. по розвалі Австрії, галицькі українці проголосили Галичину й Буковину Західно-Українською Народною Республікою. Ця мала самостійна українська західня держава, яка відтак 22. січня 1919 р. злучилася з українською державою над Дніпром в одну велику Українську Народну Республіку, зорганізувала з бувших Усусів, добровольців та дорогою загальної військової бранки, доволі велилу армію т. зв. У-

країнську Галицьку Армію (УГА), яка числила поверх 100.000 вояків, 160 гармат, 550 кулеметів, 20 літаків. В цій армії билися також і лемки, а сотник Петро Газдайка, лемко з Красної пов. Березів вславився у боях великою хоробрістю, почуттям обовязку та точністю у сповнюванню обовязків доброго жовніра.

Першим командантом УГА був Дмитро Вітовський.

Українська Галицька Армія воювала з спершу в Галичині. Вела бої за Львів, коло Чорткова, Бережан. Після польської перемоги під Чортковом перейшла за ріку Збруч на східно-українські землі. Там же разом з військами Української Народної Республіки, воювала проти більшовиків та генерала Денікіна, що хотів поворогу царя. Вкінці змагання з нерівними силами ворога, виснаження, гиф та інші хвороби засякували хоробрих вояків УГА. Рештки невмрущої слави пробились крізь ворожі загони на Закарпаття, де їх чехи інтернували.

Цілий український народ, деб він не жив, де лише жевріє національна свідомість, у дні Зелених Свят, віддає пошану своїм найкращим синам, що геройською смертю наложили головами за кращу долю Батьківщини.

Такі то ми маємо в нашій історії дні слави. Тимчасом горстка підліх баламутів на Лемківщині ідіотично викрикує: „Ні, не було, й не буде України!“ А чи ж це все про що в горі сказано, злетіло з північного неба? Якби не було українців і України, чи могли б вони заснувати?

На щастя не багато вже дає віру глупим набилицям руйнівників Лемківщини.

Не будь галапасом на тілі Народу, який тебе виховав. Коли вже маєш освіту, дай її другим. Будь борцем «Просвіти»!

Закарпатська Україна організується

В Мукачеві на Закарпаттю завалася нова українська культурно-політична національна організація „Народовецький Союз“. Метою „Союзу“ є ширити національну свідомість між закарпатськими українцями, збаламученими, подібно, як в нас на Лемківщині — русофільством, яке там попирають мадяри. Згадана організація ставить на перше місце добро і честь української Нації.

Не повинно бути ані одного Лемківського Юнака, який не запрено-мерував би собі одинокої щиролемківської газети «Наш Лемко».

Замін я б пісню

З тими гушлями зажене м'я до гробу! Явчить, бренькат сомарина цілими днями, — од гоблика, або свердлика надобило біся дашто, а з тих гушликів, яка псота? — скорбився заєдно Васьків няньо, Чабрик.

Бо лем ся з'явить зо школи, на Верх-на-Кузішійку жене вівці ярки, а все з гушлями. Приложить гин ухо до землі, наслухує. Виведе пак таку тоніську, довгу таку нуту, що аж соловій й други пташки німіють; лем ялиці колишуться, вершками похитують, чатиням ожмикують з дива...

— Бо, такий вам валявся з чорненькими, як терки очима, Василько Чабриків, од самої молодості.

І раз даліко юж біло під ніч, давно скрилося сонце за смереки, пастухи, граючи на пищавках, по-приводили цілу скотину до царків, позапирали обори, а гудак Чабри-

ків не вертав. На поляні, серед ліса прикученний лежав, гушлята коло голів поклав, повтуляний ярками, бо студений дув вітрець під ніч од потока. Бо кой лем вказалася вечерниця над Кічером, світляна пані явила. З під гори стала в білій шаті, як би ся отворило небо наскрізь, в одній руці несла горючий великий смолоскип, в другій зас книжку, писану золотими рядками, таки му слова повідала: «Сином будеш вірним свого роду, Великого Українського Народу».

Твердим сном снув Василько, блеском залягло му в голові; гірмотом не будився, бо дріжала Кічера, валялося каміння, стукотіло. То лицарі кували зброю, гостили мечі, схоплювалися на раду князі, з рук бісурменів клятих гори святі визвали... бо дзвін дзвонив, вдаряв, аж ліс ломало. — Ярами — виточували навантажені зброею, всіляким добром вози, як за славних, княжих часів, съодлали бістрі коні, бо гремів дзвін, до зриву наглив, як за гетьманських часів — бо були славні часи на любій Україні, багато було відважних лицарів....

Такий ховався кучерявий Василько, хоч банувала мати, хоч за-видували її його куми; не буде — повідають — валятися таке, бо шкода такої головки на поневірок між людьми. Пригорне — бувало — скрипку, наляже смичком, котяться перли по дебрах, серед лісів завмирають пісні; високі Карпати його повчали про рідну землю.....

....Аж прийшла велика буря, на- стала війна. Запалилося небо загненими хмарами, желізний дощ

Іван Франко

В селі Нагуєвичах, дрогобицького повіту родився 15. серпня 1856 р. той, що серед хашів найдикших пробивав шляхи для інших, той каменяр, що довгі літа лупав скалу без-ідейності, байдужності, той, що крушив серця й сумління свого народу — був Мойсеєм, що провадив народ в обтувану країну народного щастя і впав на тім шляху...

В час загального отупіння, не робства та гнилі, що скинули народ на дно безодні прийшов Він, син сільського коваля — Іван Франко, щоби власними руками, власною кровлю й потом промостили шлях для походу грядучих поколінь, до світла — до волі...

Перші науки побирає у сусіднім селі Ясениці сільній, дальші в нормальній школі ОО. Василіян в Дрогобичі. Дякуючи вітчимові Гриневі Гаврилові, бо батько Йому скоро помер, кінчив автор „Захара Беркута“ нормальну школу й гімназію в Дрогобичі, де здав матуру 1875 р. Приїхав відтак до Львова, але вже з кількома зшитками поезії, драм, оповдань — де студіював філософічний виділ на університеті. Тут написав „Наймита“ — це наш народ, що поту ллє потоки над нивою чужою; в рабстві й неволі, в лихоліттю й недолі тягне ярмо. Поет Франко віщує наймитові, що побуду він віднесе, добуде волю й

падав з гранат, заглушили гармати
Васькову скрипку — гушлі, бо пішов підпомагати рідних братів.

На дарівських верхах виділи його, як летів і наглив до святої волі...

...там ворожа куля звалила його до землі прикувала. Не випустив з рук карабін, тулив його, як гушлі до своїх грудей.

—
Там за горбочком, де скручує потічок під діброву, нахилилася біла береза, своїми конариками затинює малий скривлений хрест, там віковічні смереки боронять доступу, буйне напороття пісню співає враз з вітром про воїна Василька гудака, що заміняв пісню на вогонь-зализо.
і не банує »веце« сирота — мати, бо чого ж плакати, коли повідали люди, що не буде такий ховатися?.. Бо з його крови день святий, невчорацій прийде....

(В горах 1923. р.).

Юліан з Бескидів.

—
—
—

у власнім краю оратиме свій власний лан.

Найкращою поемою Франка й окрасою усієї української літератури є велика поема „Мойсей“.

„Ta прийде час, і ти огнистим видом засяєш у народів вольних волі,
Труснеш Кавказ, впережешся Бес-

кідом,
Покотиш Чорним морем гомін волі,
І глянеш, як хазяїн домовитий
По своїй хаті і по своїм полі...“

Кличе устами князя конюхів,
Егошії, народ до походу, до бою.

„Ще момент і Егошії крик
Гирл сто тисяч повторить:
Із номадів лінівих ся мить
Люд героїв сотворить!..“

Іван Франко це письменник, що пише на різні теми, а рівночасно учений, політик і гроцадянський діяч. Мов плугатар, що оре землю, щоби засіяти зерно, так Франко сіє зерно правди, що має зродити „вічного революціонера борця, дух, що тіло рве до бою“.

Його головна ідея „через народ до незалежності того-ж народу“. Сорок кілька літ праці Франка, а весь народ йде в „мандрівку століть з незатертого його духа печаттю“.

Найважніші твори Франка це повість „Захар Беркут“, поема „Наймит“, „Каменярі“, повістка „Boa constrictor“, „На дні“, поема „Вічний революціонер“, Великий шум“, „Панталаха“, повість „Борислав сміється“, „Перехресні стежки“, дітоточий „Лис Микита“, „Абу Каземові капці“, „Пригоди Дон Кіхота“, поетичні писання в збірках: „З вершин і низин“, „Мій ізмарагд“, „Із днів журби“, „Зівяле листя“, „Давне і нове“, „Semper tiro“, „Панські жарти“; драматичні твори: „Украдене щастя“, „Учитель“, „Сон князя Святослава“, „Будка ч. 27“, та багато інших. Іван Франко все, що мав у життю, він віддав

Для одної ідеї,
І горів, і яснів, і страждав,
І трудився для неї...“

Томлений недугою протягом останніх літ свого життя, кинув поле науки й літератури, передвасна смерть звалила його в могилу дня 28. травня 1916 р. саме на передодні Великих Подій...

Спочиває на личаківському цвинтарі у Львові, цей каменяр — Іван Франко — громадянин... (т)

„Нумо до праці братя...“

„Часи зміняються, тай ми зміняємося з ними“, — каже одна латинська приповідка. І правду каже, бо якщоб порівняти наш теперішній стан зперед двадцяти літ або й менше, то переконаємося, що ми таки сильно змінилися.

Рік 1918 вказав нам на це, що маємо право стати теж державним народом. Та на жаль „встояти не було сили“... „Прийшли зновусірі дні.

Та ми на длі не смімо опускати рук і вижидати якоє манні з неба; ми рішучо мусимо станути на цьому становищі, що ніхто нам не дасть вже „всего спеченого і висмаженого“, а ми будемо тільки спокійненько „споживати“. Ми мабуть в більшості цого снідомі, але не зашкодить деколи пригадати.

В першу чергу мусимо бути пerekоані, що „праця єдина вирве нас.. з крізи“.

Так, праця та тільки праця для добра цілої Нації, творча, згуртована (зорганізована) буде тою великою кузнею сильних характерів витревалих і незломних, гарячих і повних до посвяти й жертв — сердечь, що готові бути все зробити, а навіть в хилі потреби життя пожертвувати за свою Батьківщину

Огсей саме клич невиспушої й незгаваємої праці хай виповнє ціле наше життя в усіх його проявах. Хай кожна Мати-лемкіня вплює вже в колисці своїй дорогій дитині це, що збірною й загальною працею, опертою на виключно своїх силах — зможемо колись стати в ряди державних народів..

— І побачить юний стрільчик
В молитві дитину,
І скаже: „Слава Тобі, Боже!
Недаром я згинув...“

Що кожний лемко повинен знати про Талергоф.

(Докінчення)

(В попередніх двох числах „Нашого Лемка“, була описана стара Австрія й політика царської Росії на українських землях у Галичині).

Національна свідомість, приспана довгою неволею й безліччю нещасть, які спадали на Галицьку Землю (татарські, польські, турецькі, волоські війни), почала щораз більшати й кріпшати. В 1868 р. повстасе Т-во Просвіта“, яке мав те, сонце, ясні проміні, кидає повними жменями українську національну свідомість. В тій свідомості, як у морі поволі затоплюється штучно витворений царською Росією московофільський дурман. Українська ідея, як природна, жива, творча, сама від себе струя побідила, а московофільська дурійса, як щось фальшиве, видумане, штучно чужими силами створене, раз на все підувало, біо й мусило пропасти. І коли перед війною московіфи, треба признати, були сильні, то сьогодні, під напором здорової української національної свідомості, вони змаліли до зера, так що ніхто вже з ними поважно не числиться. Тільки на Лемківщині мають ще трохи прихильників, але якщо й тутки лемки дійуть до розуму, то їм всюди висунеться ґрунт спід ніг. І так станеться, бо так мусить статися, бо „неправда потопає, а правда із дна моря виринає“.

Але як властиво дійшло до Талергофу й хто головно провинився у тому пеклі галицької України?

Галицькі українці, а передусім тодішня наша інтелігенція, дуже потерпіла за приязнь в сторону Росії.

Над значною частиною нашого народу доконано великого злочину, яким є Талергоф. Коли в 1914 р. під напором російських військ, австрійська армія на сході через нездале командування, або ізза перемоги москалів, чи пак з інших причин, мусила цофатися, тоді австрійське воєнне командування кинуло брехню, що австрійці понесли від москалів невдачу через шпіонажу українців, особливо тих, що є прихильниками Москви, т. зв. московофілами. Таке підозріння впало на українців через московофілів, бо вони видали для російського війська провідницу по Галичині книжочку під назвою: „Сучасна Галичина, її етнографічний і культурний стан у звязку з національно-громадськими настроїми“. В ній було написано докладно, кілько в котрому повіті, а навіть селі „руsskikh“ (через два с). Виписали навіть

імена визначних діячів. Книжочку, роздали довірочно старшинам російських відділів, що йшли на Галичину, щоби їх остерегти, де можуть їх приняти прихильно, а де ворожо. В той спосіб хотіли „руsski“ приподобати москаліям: „Ось, які ми для вас ширі й сердечні“. Тимчасом зробили найбільшу дурнину. Завдяки своїм тумануватим головам і короткому розумові та засліпленню у велич і силу Росії, приготовили багато терпінь і мук зовсім невинним людям. Бо ось та книжка дуже швидко, чи то від перших російських старшин, що дісталися в австрійський полон, чи тим способом, що знайшли її при вбитих, попала в руки австрійсько-угорської верховної віськової команди. Книжечку цю перевели негайно на німецьку мову для вжитку австрійських старшин. Мало того, на основі тої книжки виготовила австрійська начальна команда окрему mapu Галичини й Буковини і підкреслила в ній всі місцевости, про які в згаданій книжці писалося, як про русофільські. На цій mapi зазначено також колісцятами всі ті місцевости, де жили найвизначніші московофільські діячі, яких й виписано поіменно під тими місцевостями.

Після перших невдач на російському фронті, йшла австрійсько-угорська жандармерія у ці місцевости і арештувала кого попало. Про все, що в селі діється, ній краще знали місцеві жиди, тому й вказували жандармам кого арештувати. Таким чином, дуже чисто старалися жиди позбутися зі села немиліх і ненаручних їм свідомих українських селян та українських діячів, які освідомлювали народ, показували корінь лиха, закладали читальні, кооперативи тощо.

Безумовно багато тут завинив мадярсько-німецький шовинізм, себто ненависть німців і мадяр до словян.

Командування австро-угорської армії ще й підбехтує цю ненависть, та звалює відповідальність за свої невдачі на полі бою на українців, мовляв, зрада і шпіонажа цього населення спричинила відворот австро-угорських військ.

Починаються жахливі дикунства. На шляхах відвороту австро-угорської армії ростуть лісишибениць Виарештовують під замітом шпіонажі тисячі невинних людей.

Настали часи, про які бувший талергофець, український письмен-

»Просвіта« — це армія велика. Хто не є в її рядах — цей дезертир!

Угода большевиків з церковними кругами

Большевицька влада покликала комісію для релігійних справ під проводом Сіловича. Ходять чутки, що большевики хотіть наладити угода між релігією та державою.

Алькоголь і тютюн сплює умовий і фізичний розвиток дитини.

Величезні надужиття в Москві

У всесоюзному волоконному тресті (велика кооперація) в Москві викрито величезні надужиття. Потягнено до відповідальності **директора, книговодця й кількох урядників**. Директори цього тресту вкрали протягом пів року 2 мільйони рублів з державного банку.

ник Василь Маковський у своїй книжці „Талергоф“, пише таке:

»Хто мав особистого ворога, був кому немилій, невигідний, тонтав кому по пальцях за надужиття, посварився з держником, задерся з сусідом, з кумом, — хоч би мав усі документи, напери, підписані — Талергоф такого не минув.«

Один з численних прикладів надовить, про який читаємо у згаданій книжці:

»Панину З. М. арештував жандарм А. І. на власну руку, з особистої пімети за те, що не хотіла за нього вийти замуж.«

Оначе цих особистих порахунків „убогих духом“ людей на місцях не можна вважати головною причиною запротерення невинних людей до Талергофу.||

Головною причиною було нездале австрійське командування, расова ненависть німців і мадярів до словян, ну, тай наша слабість і неволі, бо як відомо, на слабім все кілки тешуть. А найбільше пошкодила книжка московофідів. Багато також завинили жиди.

А жертвою впали тисячі невинних людей з поміж усіх верств нашого народу, в цьому велика кількість визначних українських діячів, яких загнали за кільчасті дроти в брудні і холодні талергофські бараки.

Збан рурована горстка московофільських шахраїв, які прожерли „Народний Дім“ у Львові, „Бескид“ в Сянці, „руsskuy“ кооперацію в Горлицях і понадували невинних людей, злочинно ширить між нашим народом баламутство, що Талергоф завинил українці. То є крайня брехня! Тому міг би повірити лише найтемніший чоловік, що ніколи нічого не читає. В Талер-

гофі мутилися ніякі москалі, лише українці. Подібними брехнями хотіть наші „руські“ панки затриматися як найдовше при кориті, яке дістають з ласки своєго пана. Вони вже знають, що сьогодні вже їх ніхто не слухає, бо не варто того й днесь ті, що м'яли би їх слухати мудріші від них, та не дадуться їм вже водити за ніс, як то було перше.

Тому хочуть собі в гідно по панськи жити з ширення ненависті до всього, що українське з Талергоф.

Ось, що пише бувший талергофський мученик В. Маковський про те, кого австрійські власти забирали до Талергофу:

„Представники влади насмішливо собі глузували з терміну (поняття) — «українець», мовляв — між «українцем» і «русофілом» воши не добавчують іншої різниці, як між словом: «жив» і «ізраеліт».

Так залиялися австр-угорські жандарми, а що з того зробили москофіли? Чіпилися Талергофу, як чорт грішної душі та давай щекати: „А то въому винні українці“.

Не вірте тому, бо то є підла брехня на шкоду тисячам, а для вигоди кількох „русских“ брехунів. Не давайтеся туманити різним дурисвітам, бо ми один український народ.

Петро Антонишин

Так є в Золочівщині (Галичина), а як у нас?

Дня 17. квітня ц. р. відбувся в Золочеві повітовий Зізд пасічників, зорганізованих при Товаристві „Сільський Господар“. На зізд прибуло 32-ох пасічників з 26-ох громад. Пасічники в золочівському повіті мають **12 тисяч пнів**. Аж нам недобре робиться, що такого не можемо написати про нашу Лемківщину.

—о—

Нарешті дочекались ми дощу.

В другій половині травня падав дощ у Львові й околиці кілька газів. Цікаво нам, чи також у горах минула посуха. Думаємо, що так, бо в небеснім просторі від Львова на Лемківщину недалеко. Коби лише багато дошу, бо його дуже треба!

—о—

ДЕЯКИМ нашим читачам вислали ми листовне запрошення до передплат, бо річна передплата »Нашого Лемка« виносить тільки 3 зл. Чим більше буде передплатників, тим кращий та цікавіший буде »Наш Лемко«.

—о—

— Припинення діяльності кружка „Р. Школи“.

Сяніцьке старство припинило діяльність кружка „Р. Ш.“ в Прелуках, а своє рішення мотивувало тим, що члени кружка переводили плебісцит за рідною мовою навчання в школі та займалися в Кружку політичними справами. Тому, що в Прелуках плебісциту цілком ніхто не переводив, а розмова членів Кружка про Гітлера не є ніяким злом іном то від цієї постанови староства вчесла Управа Кружка рекурс.

— Серед наших ніби „русских“.

„Діло“ з дня 21. V. ц. р. пише: „Польсько - москофільське братання відбулося в Камінці Струміловій де москофіли уладили перед кількома днями „день руської культури“. В тому святі взяла участь влада і старостою Кульпінським, члени управи міста та члени польських організацій“.

— Спека в Німеччині.

Внаслідок великої спеки в Німеччині горять ліси і фабрики. Недалеко Фоєр згоріло 600 гектарів ліса, а в Кобурзі одна фабрика і склад бензину та лякеру.

— Нафта розсадила землю.

Коло Богословіан (Галичина) нафтяна рапа проробила собі діру, щоб д'стагися на верх. Яка то наша земля багата, а ми бідуємо.

З Фльоринки доносять нам, про часті гіподаки тарадежей. Від початку року не було дощу. Висихає команіця на пісковатих полях, городівина не росте; тварина немає що пасті.

В селі Вафка знищив пожар 8 господарських забудувань, вогонь почався з невідомих причин у М. Кузяка, ратувати не можна було через брак води, повисихали всі керници.

Сараньча летіла цілими хмарами понад Грибівщину на північ 11-12. травня; люди ворожать в йону й голод,

В Снітниці біло Горлиць украли невідомі справці з шафи в квартирі жінки Остерна, де він спав з рідною — 6.000 зл. Нікого досі не зловлено.

Також в сусідному селі Чорна забрали злодії весь товарищевому склепарев та трафіку.

НАШІ ДОПИСУВАЧІ! Присилайте дописи про життя лемківського села!

ВЕЛИКА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

в передплаті
ВИДАННЯ ІВАНА ТИКТОРА
виходить щомісячними триаркушевими зшитками, багато ілюстрована, великого формату, обіймати буде понад 600 сторін друку.

Передплата:
місячно 1·20 зол.,
чвертьрічно 3·50 „
піврічно 6·— „
річно 12·— „

Передплатники, що надішлють передплату цілорічну згори одержать
даром тривку мистецьку обгортуку.

Адреса: Новий час, Львів, Косцюшка 1 а

— У Відні на Захід залізничних дві цілі вибухли з пекольні машини. Невідомо хто підложив.

— По шістьох роках.

Один громадянин міста Лодзі одержав на днях відповідь на реурс, який вініс ще в 1928 р.

— Помер найстарший чекіст

У Москві помер начальник кривавої Ч-К, большевицької поліції, яка страшним терором, розстрілами та муками післала більше як два мільйони людей на той світ (від стінки). Це був поляк з походження, Вацлав Менжинський, який заступив першого шефа чрезвичайки Дзержинського. Менжинського поховали з великими парадами на Кремлі. На ньому є багато української крові.

— Народини у вязниці.

У Тарнові у вязниці привела на світ дитину жінка, яка вже п'ятий рік відсиджує кару. Польська преса пише, що з цього приводу нагнали тюремного фельчера Тиміньского.

— Фальшиві гроші.

На передмістях Львова з'явилися фальшиві срібні та ніклеві гроші.

— Грім повернув сліпій дитині зір.

В селі Мікльвейт в Англії ударив грім в одну хату. Внаслідок удара грому сліпа від уроження дитина Мур'єль Фрілій нагло стала бачити. Лкарі є незвичайно зацікавлені тим невиданим досі чудом.

Кожний свідомий українець передплачує місячник

— „РІДНА МОВА“ —

Передплата 6 зл. річно. 3 зл. піврічно.

Редактор Проф. Др. Іван Огієнко.
Адреса:
Warszawa, ul. Stalowa 25 т. 10.

Лічничі зела.

Деякі зела мають лічничу силу. За такими попитують аптики й платять добре гроші. Треба лише знати, які зела й коли треба збирати та які в них часті й як їх переховувати. Одних зел уживається цвіт або овоч, з інших кору або коріння.

Била, листя й кору треба збирати тоді, як ростина вже розвинена й сильна, — цвіти і його листя, зараз як розівеється, — коріння річних і дворічних рослин в осені, а коріння кількастінних ростин на весні. Притім треба збирати ростини в соняшні й сухі дні, бо вогкість зменшує лічничу вартість зел. Сушити найліпше на сонці, або на кухонній блясі, або на стрижу й кілька разів перетрясати. Мясисте коріння очистити, ополоскати в зимній воді, покраяти на тонкі кусники, сушити в місці, де є продув, або над кухнею. Грубе, сочiste коріння розкроїти на поздовж, на кілька частей. Переховувати висушені зела в мішках, шуфлядах або слоїках, в сухім, холоднім, продувнім місці, до якого не доходить світло, вогкість і порох.

Вже тепер збирати **братки**, вивар (чай) помагає на шкірні недуги (викиди, вугрик), **березове листя**, купують в аптіках, **цвіт дикого бозу** є дуже дорогий, **кровавник** — добре платять, **центрію** — лічить сильні болі шлунка та помагає на жіночі недуги. Про другі лічничі зела будемо писати в чергових числах. (—н—ч.)

Чи ви знаєте,

що найліпшою мастю на різні тваринні рани (потовчення, затворки, опечення від упряжи, бійки, забої, садна) — є масть зроблена з креолину (мала фляшочка 20 сот). на свіжому салі, з додатком сметани й білку з курячого яйця. Вона гоїть та вичищує дуже скоро різні рани на шкурі до машніх тварин (коней — корів). Але ж ніколи не слід вживати тієї масти, що нею м'ється колеса, бо вона завше буває брудна й викликує гнійне запалення.

Знова при відлежині (як скотина через велике слабування мусить дуже довго лежати на одному місці), гоїть відлежину масть — 1 ложка креолину з 8 ложками топленого

свинячого сала. Слабу скотину підважити на підпругах чи ремінях до стелі, щоб вона який час ніби постояла.

Однаке зважати на головну хворобу, що примушує скотину лежати, відлежину вигоїти буде досить легко.

Переконається...

(Надіслане)

Був красний, літній вечір; розвігалося по полях голосне рехкання жаб, теплий вітрець пересував по небі малі хмарки. Весело, любо було довкруги, тільки в серці Максима не було тої радості.

Звісив він голову, сумний вертав до хати по цілоденній тяжкій роботі. В його голові товпилися думки, брала його досада, заздрість. Два однакові загони пшениці, один його, другий сусіда Петра. На петровім загоні буйна, як ліс, рівна пшениця, колоси як «куклки», а на його загоні... е! краще й не згадувати. То він сміявся з Петра, як той перевертав тільки разів, переворював свою рілю, боронував, скородив, гакував, гладив залізною бороною, якісь порошки сі в, «штучні гної» — чи як їх там! Дав 15 срібних — а тепер буде сміятися Петро — бо таки йому оплатилося...

Може б піти до його, може ці книжки та газети, які читає так пильно Петро — направду вчать розумно — хосенно господарювати?

— Добрий вечір, Петре!

— Доброго здоровля, Максиме! Сіда те, побалакаємо, перечитаємо разом газету, бо бачу, є цікаві речі зі світа та господарські ради.

— Ні, с сіде Петре! Я сміявся з вас, як ви начали господарити з книжок і газет; був би я дальше сміявся, але ті два наші загони пшениці, ваш і мій переконали мене. Сам днесь бачу, що я грішив неправдою, бо думав, що шкода тратити час на читанні книжок і газет, що пани не мають що робити тай дурять хлопа різними книжками і газетами. Бо то знаєте, поки очі не зрягь, трудно повірити. Тепер вже знаю по тих загонах пшениці, що ви маєте гонір і правду.

— А видите сусіде Максиме! Я знав, що ви прийдете самі на мое, бо розумний господар все найде правду, як за нею питаете. Ось тут маєте кілька книжок „Сільського Господаря“, з них довідаєтесь, як розумно господарити, використовувати кожний неужиток, щоб госпо-

дарка приносила користь. Завтра пішлете собі передплату на газетку, щобисьте мали свіжі відомості, як поступово господарити, вчитися добувати своїх прав. Тоді й часопис буде кращий, бо буде мати більше передплатників і господарська нива зміниться. М'сто давніх зборів, красуватися буде буйними, золотими колесами.

Михайло Новіцький.

До просвіти

Лиш в розум, сину, уповай,
Бо сей не зрадить тя єо віки;
Ему **просвіти** лиш додай,
А будеш в світі чоловіком!

О. Ю. Федъкович

Сижу в хаті — о долі думаю; і блукаю очима від краю до краю.
Щож, коли думки повертають сумні, незбагливі...

Незбагливі? — спитаєте — що за мар?

Незбагливі, бо суне грізна хмара!
Чорний дощ на Лемківщину паде...
А що в таку бурев ю град може бити,
Беріш парасолі, щоб ся боронити.
І мине туча рано, та досвіта; бо
найкращим буде парасолем — нам **просвіта!**

Рано, ранім сонце встане
Наш вінець терновий тоді зітлє—
звяне!

Бо сонце правди сірі дні приглушить,
Долю нашу, ріки сліз осушить.
І різні зайди та „іцковерас“
Піде, де Максим телятиська пасе.
Бо наш газда не буде все, як голяк
Чого бажає всім

С. Вархоляк

Дощі в Мадярщині й град у Римі

З Будапешту повідомляють, що по довгій посусі впали в деяких частинах Мадярщини великі дощі. Денеде були навіть хмароломи та градові тучі.

В суботу лютувала над Римом нагальна градова буря. В деяких дільницях град падав такий великий, що повибивав шиби в багатьох вікнах. Крім того град заподіяв великі шкоди рістні.

Віджебрачування Варшави

Тоді як у Бельведері (палата Пілсудського) і міністерстві загорянських справ вгощувано французького міністра Барту, на вулицях Варшави йшла завзята облава на жебраків. Загалом за час побуту Барту у Варшаві виселено з неї — мабуть з презентаційних оглядів — понад 500 жебраків. Всіх їх виселено до дому промислової праці в Оришеві, недалеко Варшави.

До боротьби з крізою.

Свідомий господар доходить при розумовій господарці до висновку, що змагатися з лихими обставинами краще згуртовано, як одинцем. Спільною працею доходиться до кращого висліду. Вона дас нові джерела доходів, творить варстти заробітку малоземельним а то й безземельним, які кидають собою на всі боки, щоби дешо заробити та приодіти себе.

Життя українського села в горах вимагає під теперішню пору здвоєної, своєрідної праці над піднесенням і покращанням сільського господарства. Ми несмімо відставати, бо в противному разі випередять нас чужі та заберуть нам наш промисл, який є щойно в початках, хоч на добрій дорозі. Старий клич до землі являється недопомільним, бо українське село мусить творити щораз то нові варстти праці. Перед нами завдання перевести в наші руки слабий сільський промисл, скріпити його, перенести його відтак до міста, витворити цей переходовий міст між селом і містом.

Село мусить захопити у свої руки всі ділянки сільських виробів, перевірок, усунути в селі та в місті посередників між виробником і споживачем.

Господар, який видить, як налаштує до його хати, вдираються до хліба, заснічуєть йому потраву гідкі мурашки, бореться з ними, вигублює ці насікомі різними способами. Ставить посудину з водою під столові ноги, через що топляться сотки мурашок, не дістаються до стола та його страви.

Так само через усунення посередників — приватних купців, які забирають забезцін найкращий товар і намагаються використати біду або „незнайство“ селянина і видерти його дорібок по найнищій ціні — через спільній своєрідний промисл виборе собі український селянин вищі ціни, ніж дають посередники.

Тільки кооперативно, спільною лавою зможемо прогнати з наших хат марево голоду та побороти безробіття. Перед нами велике завдання, бо одною з найважніших справ у дальшому житті нашої нації — виринає на правильному шляху справа наших міст в українських горах...

—Н—Ч.

Ми ви старалися переконати вашого сусіда, що піднесе свою господарку, якщо передплатить та буде читати „Нашого Лемка“, бо навчиться розумно господарити й обстоювати за свої права.

З лемківських пісень.

(Фльорівка).

Лемку вставай, юж ти не спи
До роботи час!
Сонце взійшло під повудне
Гріс на нас барз.
Ноле твое не повоте,
Хоц земля просит!
Де охота до роботи,
Там хліба досит.
Земле наша, Мати рідна
Не смутніся нам;
Станут діти твої гідин,
Злій час міне сам!

Подав Григорій Кохан.

„Нема дурних, пішли ліс білити“.

Щораз то нових маємо на Лемківщині добродіїв. Але найбільшим то хиба є „господин“ інженір Д-у-рко-т. Знаєте яке він придумав для нас бідних, лемків щастя? Той „господин“ інженір хоче або дістати якусь добру посаду, щоби мав по 10,000 зл. на місяць, або буде палац в Криниці й треба йому багато грошей. А що сьогодні тяжкі крізові часи і в чесний спосіб трудно заробити, тому придумав такий хитрий спосіб. Хоче в большевицького уряду виєднати згоду на переселення лемків на Сибір і вже переговорює з большевиками. А чи знаєте, де він хоче для нас приготувати „рай“! Там, де є лише 1 мі-

Голосітесь на розпродажів »Нашого Лемка«!

сяць кепського літа, а решта зима і то не така як у нас, але така, що морози дохдять до 70°. В нас то ще родиться сяка така вівсина, бандурка, а там лише дрібний мошок, щоби мали що скубати рени (тамошні звірі, подібні до наших рогачів).

Таких то ми маємо „господинів“ добродіїв. Але помилився той „господин“, інженір. Ми вже не такі бортаки, як може він собі представляє у своїй дурній голові. Ми не дамося випровадити в поле. Ми вже потрафимо відрізнати зерно від полови. І здається нам, буде мусів сам „господинь“ інженір їхата на Сибір, бо між нами не найде такого, що давсяб зловити на його хочби солонинкою приправлену лапку.

Ви „господине“ інженір зробіть порядок в банку „Захита Землі“, в „Народнім Домі“ у Львові, з „Бескидом“ в Сяноку, а нам лемкам, дайте спокій. Вже досить баламутити подібних вам господинців.

Хто стремить до поступу — не повинен піти. Тома Масарик. »Відродження«, Українське протиальгольне Т-во.

Гніздо слов'янства

До тих часів, ніхто про лемків не здав докладно. Українці зо сходу повідали, же з лемків дашто може бити. «Руски» повідали, же лемко глупій як цап — бо слухат українців?

Інши повідали, же то «поцтвій» руско-лемковско-польський гураль. Навет «поднебесні» ма чорне як песь.

Так било: А тераз вилізло ціле шило з торби.

По глаголи криницького «Лемка» буде так: Пред війном казали нам одни мишлі — ти о Росії, о царю Миколою. — Не мусів бути Миколай, міг бити який небуд інший Распутін, бодай бил цар.

Други казали думати, вчитися, знати свою історію. Як у нас давно било — о Київських, Галицьких князях — о козаках — за що і з ким воювали...

Терас ся вшитко змінило. Криницький «Лемко» винайшов лік на тутор «бреверію». Гоп, гоп! Ребята, стойте! Пошто Москва — Київ Бале реку, на що собі тим голову морочити? Тай про себе не знаєте! Ці знаєте, же з нас лемків повстали вшитки слов'янин? Поляці, чехи, мадяре, гоп мадяре ні! серби, москале, пардо! — великоросси, малоросси, перепрошую — українці, угоросси, карпаторосси, гуцулоросси, бойкоросси, лемки, і лемкоросси. Видите. Така сила народів — міліони!

А шитко з нас небораків, лемкороссів! Але як жеж ся то стало — спітасте? «Но як? Просто так! — Ми на вісняний адзімці і грульках, загартуваний народ. І множили змісяя як вороблі, як блохи, што блохи? — іщи би нас тільки не било. Множили змісяя як мухи в літі, як блощиці на запецку — і так з нас повстали слов'янин. Хто не вірит най прочитат Криницького «Лемка». Ми праадами людства, — слов'янства. Хто зна, чи і Мойсей не походив з лемкоросів? Шитко можливе. Тілько з нас. Така слава і честь!

Але ми прото бідни; стругаме жидам «катульки» посіме їм воду і бавиме діти — словом »пуцери« сме всім, і вся. А шитко прес тих українців, бо они зробили «кризус» на світі. Т терас «говеди» ся пхають, аж тут гу Krakowі — іщи нам ту бідним руснакам не дають спокою.

Зато ми не мameмо свого панства, хоц нас остало в «гнізді слов'янства» 500 тисяч. 250 — по той бік хребта, 2 250 по тamtot.

Останніми часами, наша справа, взяла інший «хід». Йош мameмо свої книжки х — школах, свого Спископа, — іщи буде для православних, лем — мамалига не наша. За то иш. Повідам вам, як так далі пі-

Покажім перед цілим світом, що ми, Лемки, щось значимо. »Наш Лемко« мусить бути в кожній нашій хаті!!

де, достонеме або монархію, або «ахтоносію». Хоц кандидат на лемківського круля глупій Амроз гмер, то наслідників по нім дост. Будеме мати свій, сейм, і »сойнат«. Своїх міністрів, шахрай юш мame.

Прихтуйте ся і ви. Бог милостивий. То хто зна, чи і вам дака »функція« не попаде при будові — »лемківського царства«. Можете обстати: хоц »закупором«, або огльондаем худоби, або директором од сміта.

Потім, потім, Бозьо милосердий, достанут тутор »манину« і бойкоросси, і гуцулоросси. — словом цілій архіпелаг Карпаторуссів. на многая і благая літ.

Молодий Лемко.

„Чи не жаль вам моого маю?“

Було то під час війни. В суботу перед Зеленими Святами на Загайв напали вороги і наше військо мусіло відступити, бо ворогів була ціла орда, а наших стрільців лише одна сотня. В селі була велика тривога. Люди поховалися в хатах і зажурилися. Ті всі хатки були чисто вибілені, а стріхи й одвірки та ворота замасні маєм, бо люди зустрічали Зелені Свята. Та які їх тепер свята будуть?

Вечером ніби притихло, а в Зелену Неділю досвіті заграли гармати і затріскутили скоро стріли. Стрільці пішли в наступ і хоч горстка їх була, та відважно натискали на ворогів. І вороги стали відступати. Та враз дістали приказ, спалити село! Уже розбіглися ворожі вояки по селі й підкладали огень під сільські стріхи. Голосний плач жінок і дітей потряс цілим селом. Ревіла худоба, жалісно вили пси.

Край села стояла біленька хатка, де жила мала Маруся з матірю. І Маруся ще в суботу заміла хатку яворовими і липовими галузками, по долівці в хаті і в сінях розкинула пахучу папороть, а на шибках вікон наліпила багато хрестиків з листочків папороті. Та ось і на їх подвір'я впали два ворожі вояки й почали підпалювати хату, останню, бо вже ціле село горіло.

Маті гірко заридала й виводила коровку зі стайні. А Маруся глянула на вояків і на замаснену рідну хату і на хрестики на вікнах — і жаль стиснув її маленьке сердечко. І враз зібралася на відвагу. І в хвилині, коли вояк прикладав огонь до сухої стріхи, підбігла до нього й зловила його за руку.

ПОСМІЙМЕСЯ КУСЦЬОК.

Добрий лікар.

Лікар: Значить, вам вже лутше, ви ся поправили, тільки ще ноги попухли, але їх собі з того нічого не роблю.

Хворий: Я вам вірю, бо як би ви вам попухли ноги, то я би си тижнич з того не робив.

— Між кумоночками.

Добрий день кумо!

— На торзім била.

До дому юх ідете?

Цілу баранячу головку купила.

— Чи ти, кумо, оглухла?

— Вей, вей, били їй вуха, але різник одрізав.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ: За текстом, серед звич. оголошень: Ціла стор. 300 зол.; пів стор. — 150 зол.; четверть стор. — 75 зол.; одна осьма стор. — 40 зол.. Сторінка має 3 шальти — за 1 мм. на 1-му шальту — 30 сот.. Оголошення в тексті — 45 сот. на 1 сторінці — 60 сот.. Дрібні оголошення за слово 10 сот..

— Бійтесь Бога, пане! — закликала. — Чи не жаль вам моого свіжого маю? Не жаль вам моїх хрестиків на вікнах?

Хочете, щоби вони згоріли? Та ж Мати Божа дивиться на вас з неба!

Збентежився вояк і глянув на товариша й ніби оба стали роздумувати, що робити. А тут уже стріли падають щораз ближче,

десінь недалеко чути стрілецький клич «Слава! Слава!» І враз кинув вояк запалений оберемок соломи на землю й оба скоро подалися за ворота. А Маруся стала топтати горючу солому й загасила її.

За хвилину була вже на подвір'ю стрілецька стежа. А коли побачила одиноку врятовану хату й довідалася, хто її вратував, дуже дивувалися й хвалили малу дівчинку, а найстарший сказав:

— Нехай це буде добрий знак від Бога, що такі дівчатка, як ти, Маруся, поможуть нам уратувати наш рідний край від тої пожежі, що в ній ціла рідна земля палає!

(1.)
»Дзвіночок« ч. 20. червень 1933 р.

Жалує...

По похороні своєї жінки, вернув Федь до дому. Ходить по подвір'ю, чогось шукає й плаче:

— І в стайні я був, нема її, і стодолу перешукав — нема її, і в хаті все перевернув — нема її....

— Та чого плачете, Фед'ку, сусідо? Така Божа воля! Бог дав, Бог взяв. От най з Богом спочиває!

— Дайтеж мені спокій з небіжкою! — перебивав Федь.

— Я шукаю за путнею....

НИКОЛИ не стигайся спитати про те, чого не знаєш.

Листування Редакції.

Вп. Катруся Сімків. За надслане широ дякуємо. Просимо ласково ще щось нам прислати із своїх талановитих писань. Видко у Вас небуденній письменницький хист. Тому радимо Вам не випускати пера з руки.

Вп. Гриць Палиця. Вашого «Листа» отримали й широ дякуємо. Помістимо в 12. ч. «Нашого Лемка». На будуче просимо по зможі далі так змістовно й влучно писати, але коротше. Найбільше на двох сторінках канц. паперу. Чим коротше а мудро, тиши краще.

Хв. Кооп. «Перемога», Дубаневичі цілорічну передплату мав заплачену від громадянині (назвиська не подав) з Франції.

Вп. С. В. Вороблик: за надслане дякуємо, просимо коротше писати, бо не маємо місця на такі довгі статті. «Зворотну точку» передали «Нов. час.»

Дука: не можемо поміщувати такі дописи, які прислають нам без підпису, бо не знаємо, чи це писав наш передплатник.

Вп. Іван Хомко з В.: чому не відісните? Ждемо па вістки з там. сторін; як читальня «Просвіти», чи вже заложили?

Дописі та оповідання просимо писати коротко на одній стороні паперу, бо довгих не можемо друкувати, не маємо місця.

Вп. Гриць з під Васків: Лемки у жідів пішло в 10. числі. На вашу адресу вислали ми 10 чисел «Нашого Лемка». Просимо пишати та приєднувати пам передплатників.

Хв. Чит. «Просвіти» Новосілки к. Підгайець: піврічну передплату прислав Вп. П. Януш ст. пр. в Krakow. В імені Вашім широ дякуємо. Вислано від 1. V.

Вп. Іван Лусик зі Син.. передплату одержали, часопис шлемо; просимо незабувати о нових передплатниках, бо чим більше науки в селі, тим краще буде нам усім жити. Широ вас з рідною здоровимо.

Позір! Лемківщина! Купуємо вовну овечу в кожній кількості. Подавайте ціни й зголосення на адресу: «Гуцульщина», кооператива з обмеженою порукою в Косові, б. Коломиї.

Уживаймо лише знаменитої цикорії „Луна“

і здорової підмінки „Пражінь“ до кави,

виробів української кооперативної фабрики «Суспільний Промисл» у Львові

Видавець і відп. ред. ІВАН ТИТОР.